

Osijek, 15. rujna 2020.

IZVJEŠĆE I ZAKLJUČCI

s Okruglog stola pod nazivom "DEZERTIFIKACIJA, DEGRADACIJA ZEMLJIŠTA, SUŠA – STARE PRIJETNJE NOVI IZAZOVI" održanog u okviru 13. međunarodnog znanstveno-stručnog skupa "Poljoprivreda u zaštiti prirode i okoliša"

U okviru 13. međunarodnog znanstveno-stručnog skupa "Poljoprivreda u zaštiti prirode i okoliša", održanog od 07. – 09. rujna 2020. godine u Osijeku, a pod okriljem Akademije poljoprivrednih znanosti organiziran je okrugli stol na temu "Dezertifikacija, degradacija zemljišta, suša – stare prijetnje novi izazovi". Moderator okruglog stola bio je prof. dr. sc. Danijel Jug s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek, koji je pred tridesetak sudionika pozdravio sudionike i zahvalio svima prisutnima što su se unatoč i usprkos problemima vezanim uz COVID-19 odazvali pozivu na okrugli stol. Prisutnima se uz pozdravnu riječ ispred Akademije poljoprivrednih znanosti obratio akademik Ferdo Bašić, profesor emeritus.

Ukupno je održano šest uvodnih izlaganja s ukupnim trajanjem od 90-tak minuta.

Prof. dr. sc. Danijel Jug s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek održao je prvo uvodno predavanje na temu: "Dezertifikacija kao globalna prijetnja". U svom je izlaganju dao kratak pregled problematike dezertifikacije i njenim negativnim implikacijama na poljoprivredu (i druge gospodarske sektore) na globalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Ukazao je na uzročno-posljedičnu vezu dezertifikacije, degradacije zemljišta i suše, kao i na činjenicu kako se dezertifikacija ne događa samo u pustinjama i u Africi. Navedeno je potvrdio činjenicom kako nesuglasje između samog pojma dezertifikacije, a iz toga i njenog razumijevanja, proizlazi iz krivih i netočnih definicija dezertifikacije. Štoviše, dezertifikacija je problem koji zahvaća plodna poljoprivredna tla pretvarajući ih vremenom u degradirane, suhe i neplodne površine. Sve značajniji problem je i činjenica kako je procesima dezertifikacije u Europi najjače zahvaćene njene južne, jugoistočne i istočne regije.

Marija Vihovanec Sabo iz Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja održala je predavanje "Republika Hrvatska u kontekstu DLDD", u kojem se osvrnula na povijesni kontekst potpisivanja Konvencije Ujedinjenih Naroda za suzbijanje dezertifikacije u zemljama pogođenim jakim sušama i/ili dezertifikacijom, osobito u Africi. Generalna Skupština Ujedinjenih Naroda, kako bi naglasila značaj Konvencije (*UNCCD – United Nations Convention to Combat Desertification*) u borbi protiv dezertifikacije, 1995. godine je proglasila 17. lipnja Svjetskim danom suzbijanja dezertifikacije. Također je navela kako je RH napravila značajne korake u uređenju pravnog okvira i legislativne po pitanju suše, tla/zemljišta i dezertifikacije, ali da je pred njom još puno izazova. Ovi bi naponi nadalje trebali biti u smjeru rješavanja pitanja usklađivanja i provedbe politika koje će biti u skladu s novim EU politikama, kao i u definiranju strategija u borbi protiv suša.

Izv. prof. dr. sc. Ivan Plaščak s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek održao je predavanje s temom: "Uloga daljinskog istraživanja u procjeni degradacije zemljišta: mogućnosti i izazovi". U svojem je izlaganju naglasio važnost, mogućnosti, kao i značajne iskorake u primjeni daljinskih istraživanja za različite namjene. Istaknuo je veliku važnost geoinformacijskih tehnologija i GIS-a u provedbi daljinskih istraživanja, a koje u današnje vrijeme predstavljaju neizostavan i nužan alat u kreiranju znanstvenih i stručnih podloga u procjeni degradacije zemljišta.

Prof. dr. sc. Irena Jug s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek održala je predavanje pod naslovom "Može li klimatski pametna poljoprivreda promijeniti trendove degradacije zemljišta?". U svojem je izlaganju navela kako je održiva proizvodnja hrane jedan je od glavnih izazova dvadeset i prvog stoljeća u doba globalnih ekoloških problema. Istaknula je značaj prilagodbe poljoprivredne proizvodnje trenutnim, ali isto tako i budućim i potencijalnim rizicima degradacije tla i zemljišta, kao osnove ljudske egzistencije. Nadalje, navodi kako postoji više različitih modela/sustava prilagodbe poljoprivredne proizvodnje dezertifikaciji, degradaciji zemljišta, suši, klimatskim promjenama, ali isto tako ističe kako tek manji broj platformi nudi cjelovita ili široko obuhvatna rješenja. Prema FAO, platforma Klimatski pametna poljoprivreda (*Climate smart agriculture – CSA*) predstavlja upravo takvo rješenje za održivu intenzifikaciju poljoprivredne proizvodnje.

Prof. dr. sc. Ivica Kisić s Agronomskog fakulteta u Zagrebu održao je izlaganje naslova: "Od procjene do akcije: Koraci za ublažavanje posljedica dezertifikacije". U svojem je izlaganju dodatno istaknuo značaj borbe protiv suše, a ukratko se osvrnuo i na povijesni aspekt i pravni okvir borbe protiv dezertifikacije. Naveo je značaj pravilnog sagledavanja i procjene uzročno-posljedičnih odnosa dionika degradacije poljoprivrednog zemljišta i tla, kao i zapreka prijenosu novih tehnologija za ublažavanje dezertifikacijskih procesa, odnosno zapreka za uspješnu primjenu odgovarajućih mjera ublažavanja i prilagodbe. U provedbi aktivnosti i mjera u cilju smanjenja procesa dezertifikacije u Nacionalnom programu djelovanja, posebno je istaknuo značaj preventivnih mjera, ali i činjenicu kako RH ima određena iskustva i rezultate na ovom području.

Ksenija Cindrić Kalin iz Državnog hidrometeorološkog zavoda održala je predavanje naslova "Rizici od suše - rezultati i iskustva projekta DriDanube". U izlaganju je prezentirala glavne i specifične ciljeve Interreg-ovog projekta DriDanube – Rizici od suše u Dunavskoj regiji (*Drought Risk in the Danube Region*), a koji daju naglasak na: a) razvoj i uspostavu operativnog praćenja suše, b) objedinjavanje protokola o procjeni rizika od suše i c) izradu strategije za pravovremeni odgovor na sušu (proaktivno djelovanje). Kao jedan od najznačajnijih rezultata projekta je proizvod interaktivna korisnička platforma *Drought Watch: droughtwatch.eu*. Vezano uz prethodno, postavila je i pitanje koja je daljnja strategija, a koja je djelomično vezana i uz ovaj projekt, odnosno postoji li politička volja za strateško upravljanje sušom u RH?

Nakon održanih predavanja uslijedila je konstruktivna rasprava u kojoj je sudjelovao veći broj sudionika. Iz rasprave se mogu izdvojiti kao najznačajniji, sljedeći zaključci:

1. Osnova za rješavanje bilo kojeg pitanja na nacionalnoj razini, a vezano za poljoprivredno zemljište pa tako i tlo, jesu jasni, nedvosmisleni i transparentni podaci o nacionalnim resursima, a prvenstveno o poljoprivrednom zemljištu, odnosno potreban je javan pristup bazama podataka.
2. Putevi suzbijanja klimatskih promjena leže u održivoj intenzifikaciji hrvatske poljoprivrede, povećanju elastičnosti agroekosustava provedbom konzervacijske poljoprivrede, održivim upravljanjem tлом, integriranjem biljne i stočarske proizvodnje, povećanjem biološke raznolikosti, i dr.

3. Nedostatna znanstvena i stručna angažiranost, kao i relativno niska i heterogena razina educiranosti i potrebe za aktualnim spoznajama na svim razinama društva o najznačajnijim pitanjima u domeni poljoprivredne proizvodnje (pa tako i o temi ovog okruglog stola).
4. Značajno parcijalno kašnjenje u usklađivanju legislativne i donošenju pravnih okvira, koji su u skladu s EU i drugim inicijativama (primjerice FAO, UN), kao i u provedbi projekata na nacionalnoj razini za provedbu mjera prilagodbe i ublažavanja dezertifikacije, degradacije zemljišta i suše.
5. Naglašena je iznimna važnost i odgovornost svih poljoprivrednih resora s posebnim naglaskom na agronomske znanstvene institucije u kreiranju i promicanju razvojnih politika u poljoprivredi, na jačanju multi sektorskog komunikacijsko-edukacijskog i znanstveno-razvojnog aspekta svih razina i aktera poljoprivredne proizvodnje.

Hvala Akademiji poljoprivrednih znanosti i Organizacijskom i Znanstvenom odboru 13. međunarodnog znanstveno-stručnog skupa "Poljoprivreda u zaštiti prirode i okoliša", održanog od 07. – 09. rujna u Osijeku, na mogućnosti rasprave o iznimno aktualnoj i važnoj temi dezertifikacije, degradacije zemljišta i suše. Navedena tema okruglog stola zaslužuje značajan znanstveni, stručni, gospodarski, ekonomski, politički i inii prostor, budući da se nažalost pokazala i postala aktualnom temom koja će u vrlo bliskoj budućnosti značajno utjecati na određivanje i definiranje smjera razvoja poljoprivrede. Vjerujem i nadam se kako će akademske i stručne rasprave i promišljanja o ovoj temi i nadalje nailaziti na plodno tlo u okviru Akademije poljoprivrednih znanosti.

Prof. dr. sc. Danijel Jug

Član APZ odjela za bilinogojstvo i
moderator okruglog stola

